

ERFGOEDMENU

2026-2027

Clink!
Cultuurexposities en Participatie

Voor je ligt het nieuwe Erfgoedmenu 2026-2027!

Er is een aantal nieuwe opties toegevoegd en er is ook een aantal opties verdwenen. We hebben gekeken naar de spreiding van de activiteiten over de verschillende groepen om te zorgen dat het aanbod voor alle groepen min of meer gelijk is en dat de groepen zelf zich ook meer kunnen verspreiden over de verschillende erfgoedlocaties.

In het Erfgoedmenu ligt de nadruk op de ontdekkingsreizen. Dit zijn de bezoeken die speciaal door Erfgoed Gelderland zijn ontwikkeld voor Reizen in de Tijd.

Op de website van Reizen in de Tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden (www.reizenindetijd.nl).

Ook de websites van het Rijksmuseum (www.rijksmuseum.nl) en het Nederlands Openluchtmuseum (www.openluchtmuseum.nl) bieden veel informatie en lesmateriaal ter voorbereiding.

Het inplannen van de verschillende erfgoedbezoeken gaat als volgt:

Clink! stuurt een erfgoedformulier waarop je kunt aangeven waar je met welke groepen naartoe wilt. De planning van je erfgoedbezoek doe je zelf in overleg met de erfgoedlocatie en vervolgens laat je aan ons weten wat de definitieve bezoekdatum wordt. Als er gevraagd wordt een offerte te ondertekenen of als er een bevestiging moet worden ondertekend, dan stuur je deze door aan Maaïke (maaïke@clink.nl) ter informatie en/of ondertekening. Dit is belangrijk omdat de facturen ook naar Clink! gestuurd moeten worden.

LET OP: Controleer de offertes van het Openluchtmuseum goed; het Erfgoedmenu vergoedt alléén de museumlessen en niet de extra kosten voor vrije toegang tot het museum.

LET OP: Boek zo snel mogelijk je bezoek aan het Rijksmuseum; alle programma's bij het Rijks zijn populair en lopen razendsnel vol. Zo vis je niet achter het net.

Verder is het belangrijk om op tijd te komen voor je bezoek. Zeker als je met meerdere groepen op dezelfde dag een erfgoedlocatie bezoekt. Komt de eerste groep te laat, dan heeft dat gevolgen voor alle groepen die daarna komen. Houd hier rekening mee.

Lees goed wat het gekozen programma inhoudt zodat je niet voor verrassingen komt te staan. Het kan altijd gebeuren dat er een bezoek niet door kan gaan. Meld dit op tijd bij ons en/of de locatie die je gaat bezoeken. Hiermee voorkomen we onnodige kosten.

Bij vragen kun je altijd contact opnemen met Maaïke Kool, projectleider erfgoed via maaïke@clink.nl

Er valt weer genoeg te kiezen. Veel plezier!

Team Clink!

KASTEEL DOORNENBURG

Kasteel Doornenburg is een prachtig kasteel, uniek gelegen tussen de splitsing van de Waal en de Rijn. Stap binnen in de wereld van ridders, kastelen en spannende verhalen bij Kasteel Doornenburg! Uniek gelegen op de plek waar de Waal en de Rijn zich splitsen, vormt dit indrukwekkende kasteel het perfecte decor voor een onvergetelijke reis terug in de middeleeuwen. Zodra je door het imposante poortgebouw loopt, begint het avontuur. Op de voorburcht ontvouwt zich een prachtig uitzicht op de robuuste hoofdburcht, omringd door een slotgracht en bereikbaar via een echte ophaalbrug. Hier komt geschiedenis écht tot leven!

Voor leerlingen van groep 1 tot en met 8 is een bezoek aan het kasteel een belevenis die ze niet snel zullen vergeten. Onze rondleidingen sluiten heel goed aan bij thema's als middeleeuwen, monniken en ridders én maken het belang van cultureel erfgoed tastbaar en begrijpelijk. Samen ontdekken de kinderen hoe mensen vroeger leefden, werkten en verdedigden. Ze vergelijken het leven van toen met nu en worden actief meegenomen in het verhaal van het kasteel. De rondleidingen worden afgestemd op de leeftijd en belevingswereld van de leerlingen. Is de groep groter dan de maximale groepsgrootte? Dan verdelen we de klas in 2 aparte rondleidingen, zodat iedereen optimaal kan genieten. Rondleidingen zijn te reserveren van 1 oktober tot 1 juli en worden in het Nederlands gegeven.

LET OP: altijd 15 minuten voor aanvang aanwezig zijn! Niet rolstoelvriendelijk.

Kleuterrondleiding

Voor kleuters is een bezoek aan Kasteel Doornenburg al een avontuur op zich! Al kijkend en ontdekkend maken zij kennis met het kasteel en de wereld van de Middeleeuwen. Tijdens de rondleiding prikkelen we hun nieuwsgierigheid met verhalen, herkenbare verschillen en overeenkomsten met nu. De kleuters verkennen verschillende ruimtes in het kasteel en gaan daar zelf actief aan de slag. Ze stampen kruiden, spelen een spelletje en bekijken of passen kleding en een helm. In de slaapkamer bewonderen ze een echt hemelbed en nemen ze een kijkje in het 'gemakje'.

Doelgroep: groep 1-2-3

Duur: maximaal 60 minuten

Maximaal aantal leerlingen 18 (+6 begeleiders)

Puzzelrondleiding

Ontdek de middeleeuwen op een speelse en actieve manier met de puzzelrondleiding! Tijdens deze interactieve tocht verkennen kinderen verschillende ruimtes van het kasteel en leren ze hoe mensen vroeger leefden. Door middel van prikkelende vragen worden ze uitgedaagd om zelf de verschillen tussen toen en nu te ontdekken. Wat hoort hier eigenlijk niet thuis? Wat hebben jullie thuis wél in de keuken en hier niet? En waarom woonden mensen eigenlijk in een kasteel? Door vragen te stellen en samen te ontdekken, komt het verleden echt tot leven. In elke ruimte verzamelen de kinderen een nieuw puzzelstukje: een woord in de vorm van een plaatje dat hoort bij wat ze daar zien, zoals een ridder of een bakker. In kleine groepjes bewaren ze deze in een zakje. Ondertussen mogen ze ook onderdelen van een harnas passen of zich verkleden, wat de beleving extra leuk maakt. Aan het einde leggen ze alle plaatjes in de juiste volgorde en onthullen ze samen een geheim woord. Een leerzame én spannende ervaring vol ontdekken, samenwerken en plezier!

Doelgroep: groep 3-4-5

Duur: 75 minuten

Maximaal aantal leerlingen 26 (+6 begeleiders)

Educatieve Rondleiding

Laat uw leerlingen een echte tijdreis maken tijdens de rondleiding door Kasteel Doornenburg! Onze gids neemt de klas mee door alle ruimtes en vertelt boeiende verhalen over het leven en werken in de middeleeuwen. Aan de hand van prikkelende vragen — bijvoorbeeld 'Wat hoort hier niet thuis?', 'Wat hebben jullie thuis wél in de keuken en zie je hier niet?', 'Waarom woonden mensen op een kasteel?' — dagen we de kinderen uit om zelf de verschillen tussen toen en nu te ontdekken. De leerlingen kunnen ook onderdelen van een harnas passen, waardoor geschiedenis letterlijk voelbaar wordt. Deze interactieve en levendige rondleiding prikkelt nieuwsgierigheid, samenwerken en verwondering — een leerzame én onvergetelijke ervaring voor iedere klas.

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: 75 minuten

Maximaal aantal leerlingen 26 (+6 begeleiders)

Ontdekkingsreizen 'Hoe woon ik?'

In kleine groepjes (3-4 leerlingen) onderzoeken de leerlingen de kasteelruimtes, vergelijken voorwerpen met hun eigen leven en ontdekken hoe het was om op een kasteel te wonen. Ze doen praktische opdrachten, puzzelen, spelen spelletjes en overleggen samen. Zo leren ze op een speelse manier over thema's als comfort, veiligheid, gebruiken en communicatie en ontdekken ze welke gebruiken uit de middeleeuwen nog steeds in ons dagelijks leven terugkomen.

Doelgroep: groep 5-6

Duur: 90 minuten

Maximaal aantal leerlingen 30 (+minimaal 6 tot 8 begeleiders, elke ouder begeleidt 3 kinderen)

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl

Ontdekkingsreizen: Het leven van Sophia van Bijlandt

Stap terug in de tijd en ontdek hoe het leven van een 15e-eeuwse kasteelvrouw eruitzag!

In deze bijzondere ontdekkingsreis nemen we de leerlingen mee naar - en in - het kasteel van Sophia van Bylandt. Door goed te kijken naar de voorwerpen en vertrekken in het kasteel, ontdekken ze hoe anders het dagelijks leven toen was, vergeleken met nu. De leerlingen werken in groepjes van drie of vier en gaan aan de hand van speciale opdrachtkaarten op onderzoek uit. Ze beantwoorden vragen, bekijken de voorwerpen nauwkeurig en vergelijken alles met hun eigen leven in de 21e eeuw. Zo maken we het leven van Sophia concreet en tastbaar. We brengen haar wereld in kaart: van haar dagelijkse bezigheden en kleding tot haar familiebanden en sociale leven. Het getijdenboek van Sophia laat zien hoe haar dagen waren ingedeeld en geeft een uniek kijkje in haar rituelen en gewoontes. Daarnaast maken de leerlingen kennis met de middeleeuwse taal, wat het avontuur nog levendiger maakt.

Doelgroep: groep 6-7

Duur: 90 minuten

Maximaal aantal leerlingen 30 (+minimaal 6 tot 8 begeleiders, elke ouder begeleidt 3 kinderen).

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl

Kasteel Doornenburg
Kerkstraat 27 6686 BS Doornenburg
www.kasteeldoornenburg.nl

FORT PANNERDEN

Spannend én verrassend, dat is Fort Pannerden. Een gerestaureerd fort uit 1870, gelegen op de splitsing van de Waal en het Pannerdensch kanaal. Het fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt verborgen onder de aarde, maar is vijf verdiepingen hoog. Vanaf het dak heb je een spectaculair uitzicht!

Ontdekkingsreis: Ontdek Fort Pannerden

In Doornenburg ligt een bijzonder bouwwerk! Wat is dat voor een gebouw en waarom ligt het juist daar, op de splitsing van de rivieren? Wat werd er beschermd en hoe zag het leven van de soldaten eruit? Dat zijn vragen die de leerlingen zelf gaan beantwoorden tijdens een spannend ontdekkingsspel in het fort. Leerlingen speuren in groepjes met een plattegrond en een opdrachtkaart door het fort naar de juiste antwoorden. Lukt het de leerlingen om binnen de tijd zoveel mogelijk te weten te komen? Zijn ze klaar voor het leven op het fort? Welk groepje werkt snel, effectief en weet het meeste soldij te verdienen? Welkom op Fort Pannerden!

Er is ook de mogelijkheid van een gastles door een vrijwilliger van het Fort op school ter voorbereiding op het bezoek. Voor het ontdekkingsspel op het Fort zijn ook begeleidende lesbrieven beschikbaar die op school gegeven kunnen worden door de eigen leerkracht.

Doelgroep: groep 6-7-8

Duur: 120 minuten

Aantal leerlingen: Minimaal 20, maximaal 30 (+2 begeleiders)

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl

Belevingsroute: Trotseer de elementen

Zin om het fort en het natuurgebied rondom het fort te beleven?

Doe dan de belevingsroute!

Door middel van een routeboekje met zintuigprikkelende opdrachten en weetjes, word je al wandelend geleid door de ruige natuur rondom Fort Pannerden. Al doende krijg je meer informatie over Fort, Klompenwaard, flora, fauna én omgeving!

Doelgroep: groep 3-4-5-6-7-8

Duur: 90 minuten, buitenactiviteit, te boeken vanaf april

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Expeditie Waterlinie

Speur mee naar de spannendste forten van Nederland! Fort Pannerden is er één van!

Expeditie Waterlinie is een leuke route vol informatie en uitdagingen. Je leert spelenderwijs meer over forten en waterlinies en gaat actief aan de slag met bijvoorbeeld een kleurplaat of puzzel.

En via de vijf vragen op de Bingokaart maak je ook nog eens kans op een prijs, zoals toegangskarten voor een fort. Elke speurneus die zijn of haar antwoorden inlevert krijgt sowieso een Expeditie Waterlinie Diploma. Je kunt de bingokaart downloaden via: www.expeditiewaterlinie.nl.

Rond Fort Pannerden is een route uitgezet met 12 posters. Op de posters vind je een QR-code zodat je antwoord krijgt op de vragen.

Doelgroep: groep 5-6-7-8

Duur: ca. 120 minuten, buitenactiviteit, te boeken vanaf april

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Expeditie Fort Pannerden

Aan de hand van het verhaal van Willem Derksen, die in de Eerste Wereldoorlog was gelegerd op Fort Pannerden, doe je een spannende puzzelexpeditie door duistere gangen en kamers. Willem woonde vier jaar lang op het Fort en als hij niets te doen had ging op verkenning. Aan de hand van het zakboek van Willem ga je zelf op verkenning. Waar heeft Willem zijn magische amulet verstopt?

Doe het hangmatspel, speur naar uilen, hijs munitie en kraak de code!

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: 60 minuten

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

OORLOGSMUSEUM NIEMANDSLAND

Oorlogsmuseum Niemandsland in Gendt vertelt het verhaal over de zware strijd die is gevoerd tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Betuwe. 198 Dagen lang is er gevochten na operatie Market Garden. In het museum zijn onder andere bodemvondsten en persoonlijke bezittingen van burgers en militairen die gewoond en gevochten hebben in de Betuwe te vinden. Door middel van touchscreen schermen en persoonlijke verhalen van bewoners uit de Betuwe leren de leerlingen het verhaal kennen dat zich in de Betuwe heeft afgespeeld en prikkelen we de leerlingen om na te denken over de verschillen tussen toen en nu. Vrijheid is niet vanzelfsprekend, vrijheid is een werkwoord; dit proberen wij de leerlingen mee te geven om dagelijks aan te werken.

LET OP: Bezoek je Niemandsland in combinatie met de voorstelling het Achterhuis vanuit het Kunstmenu, dan geldt dit als een erfgoedbezoek.

Ontdekkingsreis: Oorlogsmuseum Niemandsland op wielen

Met een omgebouwde GMC-truck uit 1943 brengt Oorlogsmuseum Niemandsland het verhaal van de Tweede Wereldoorlog in de Betuwe. Op interactieve wijze ervaren de leerlingen hoe de Tweede Wereldoorlog was voor de geallieerden, de nazi's en de lokale bevolking in de Betuwe. Hiermee komt een uniek stukje geschiedenis tot leven. Er is een compleet samengesteld pakket beschikbaar inclusief een werkboek. Niemandsland op wielen is altijd in combinatie met een museumbezoek. Het werkboek 'Oorlogsmuseum Niemandsland op wielen' wordt toegestuurd.

Doelgroep: groep 7-8

Duur: 180 minuten

Maximaal aantal leerlingen: 30 (+2 begeleiders)

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl.

MEA VOTA

Het landgoed Mea Vota ligt midden in een woonwijk die naar het landgoed is genoemd. Op een deel van dit landgoed is het tuinbouwmuseum “De Hofsteej” gevestigd met een aantal historische kassen. In het museum is een permanente tentoonstelling ingericht waarin een beeld wordt gegeven van gereedschappen en werktuigen waarmee vroeger de Huissense tuinders het land bewerkten en hun producten verbouwden. In de kassen worden hoofdzakelijk druiven geteeld zoals dat vroeger gebeurde. Het onbebouwde deel van het landgoed wordt gebruikt voor de teelt van zacht fruit en diverse groenten. Een bijzondere plek om het tuinbouwverleden van Huissen te leren kennen!

Museumbezoek

Leerlingen maken tijdens een uitdagend opdrachtenspel kennis met de historische plek en de collectie van het tuinbouwmuseum. Ze leren dat de komst van kassen in de regio een bijzondere geschiedenis kent en wat dat betekende voor de plaatselijke voedselproductie en de bewoners van de streek. De leerlingen ontdekken het productieproces van groenten en fruit in kassen.

Vorbereiding op school: 30 minuten

Bekijk de lesbrief 'Klas in de Kas' en bespreek de persoonlijke uitnodiging voor de leerlingen van Catho, een meisje dat vroeger thuis meewerkte op een hofsteej. Maak groepen van 4 – 5 leerlingen en nummer de groepjes.

Doelgroep: Groep 6

Duur: 90 minuten

Maximaal aantal leerlingen: 35 (+3 begeleiders)

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl

ONTDEK HUISSSEN

'Ontdek Huissen' is een nieuw onderdeel binnen het Erfgoedmenu. Om aan de wens van de basisscholen gehoor te geven is Clink! op zoek gegaan naar mogelijkheden om op een interactieve manier kinderen in contact te brengen met de omgeving waar ze wonen. Hiervoor hebben we contact gezocht met het bedrijf Nyma Tours. Nyma Tours ontwerpt interactieve en educatieve apps. Wij hebben hen gevraagd een stadsspel voor Huissen te maken dat via een app op de smartphone gespeeld kan worden.

De tocht wordt uitgezet voor kinderen van groep 6 tot en met groep 8. De applicatie kan ingezet worden wanneer de school dit wil, zonder dat er andere zaken aan te pas komen die georganiseerd moeten worden. De applicatie wordt geopend, het wachtwoord wordt ingevuld en de klas kan beginnen. Voor de vier basisscholen van Huissen is de tour nagenoeg hetzelfde. Alleen de eerste en de laatste vraag worden beantwoord op de school waar de kinderen starten en eindigen. Nadat de eerste vraag op school beantwoord is, verplaatsen de kinderen zich naar het centrum van Huissen waar het interactieve stadsspel verder gaat. De laatste vraag wordt weer op school in de eigen klas beantwoord. Na het beantwoorden van de laatste vraag wordt de score van alle teams zichtbaar op het scorebord.

De ontwikkeling van een app gericht op Huissen biedt leerlingen de mogelijkheid om op een speelse, educatieve manier hun eigen omgeving te leren kennen. Weten waarom er een bepaald gebouw juist in jouw woonplaats staat, hoe een stratenpatroon is ontstaan, waarom een straatnaam is gekozen en wie er voor jou in Huissen woonden draagt bij aan het ervaren van een sense of place. Het maakt dat je je er verantwoordelijk voor voelt. Het ervaren van een sense of place draagt ook bij aan verbondenheid, gezamenlijkheid en versterken het historisch besef.

Doelgroep: groep 6-7-8

Duur: 90-120 minuten

RIJKSMUSEUM

Met de bus naar Amsterdam

Het Rijksmuseum in Amsterdam is een historisch museum waarin altijd iets nieuws te ontdekken is. Het Rijksmuseum kijkt met de blik van nu naar de kunst van toen. In het Rijksmuseum komt lesstof tot leven. Het museum heeft voor iedereen een op maat gemaakt programma.

Onder het mom: alle kinderen naar De Nachtwacht verzorgt het Rijksmuseum gratis busvervoer van en naar het museum in combinatie met een educatief programma. Een indrukwekkende reis buiten de vertrouwde eigen omgeving!

Rondleiding: Proef de geschiedenis

In het museum is natuurlijk ontzettend veel te zien, maar bij deze rondleiding mag ook worden gevoeld, geroken en... geproefd! De rondleider daagt de leerlingen uit anders te kijken en na te denken over de Nederlandse geschiedenis. Wat deden mensen toen en hoe zien we dat nu?

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: rondleiding 90 minuten, een hele dag onderweg incl. busrit

-1 of 2 begeleiders per 15 leerlingen

Ter voorbereiding van het bezoek is er een lesbrief en een voorbereidende les voor in de klas.

Kijk op www.rijksmuseum.nl/nl/zien-en-doen/onderwijs/proef-de-geschiedenis

TEMPEL-KERKMUSEUM

Museumbezoek

In het Tempel-Kerkmuseum van Elst maak je kennis met de rijke geschiedenis van Elst en de Overbetuwe. In Overbetuwe, in het grensgebied van het Romeinse Rijk, leefden 2000 jaar geleden Romeinen en Bataven. In de 8e eeuw bracht missionaris Werenfried het christendom naar Elst en bouwde er een kerk.

Bezoek met je groep de unieke resten van twee Gallo-Romeinse tempels. Deze behoren tot het UNESCO Werelderfgoed. Tijdens het bezoek maken de leerlingen op een interactieve manier kennis met verhalen over Romeinen en Bataven.

Vanaf groep 3 bezoeken we ook de resten van de Middeleeuwse kerk en het Meisje van Elst. Door doen en beleven ontdekken we de geschiedenis van deze unieke plek. Voor groep 1 t/m 8 is het programma afgestemd op het niveau. De leerlingen luisteren naar verhalen, stellen vragen en gaan zelfstandig aan de slag met een werkboekje en met maquettes van tempels en kerken.

Doelgroep: groep 1-2-3-4-5-6-7-8

Duur: 60-75 minuten

Bereid je bezoek voor via www.reizenindetijd.nl

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM

Het Nederlands Openluchtmuseum is hét museum waar je de geschiedenis van Nederland kunt beleven. Je maakt een boeiende en actieve reis door het verleden, altijd gericht op ervarend leren door zelf actief onderwerpen te onderzoeken en ontdekken.

Poes wil een boot

Tijdens dit project gaan leerlingen samen met een poes op stap in het museum. Deze poes zorgt voor zichzelf en heeft erg veel zin in een visje, maar heeft geen boot en net. De leerlingen gaan met de poes op zoek naar materialen om een boot te maken.

De groep wordt verdeeld en de groepsbegeleiders krijgen elk een Poes op hun arm, die zelf praat en opdrachten geeft. Poes neemt de groepjes mee op bezoek bij de scheepsbouwer voor hout, de visser voor een net, de smid voor een spijker en de wever voor een zeiltje en loopt met ze door het bos voor een tak voor de mast. Tot slot gaan ze naar de Ambachtenwerkplaats, waar ze met alle verzamelde spullen hun eigen boot gaan bouwen. Iedereen heeft aan het eind een eigen bootje en poes kan de vijver op om te gaan vissen!

Doelgroep: groep 1-2

Duur: 150 minuten

maximaal aantal leerlingen: 30 met 1 begeleider op 8 leerlingen (voor overige begeleiders wordt een toeslag van €2,50 pp gerekend)

Brood! Dat koop je toch in de winkel?

Brood koop je tegenwoordig bij de bakker of in de supermarkt, maar hoeveel werk komt er eigenlijk bij kijken voordat je een brood kunt kopen? Akkers en graan moeten uitvoerig bewerkt worden, voordat er brood op tafel komt. Kortom, het kost veel moeite en dat gaan de leerlingen aan den lijve ervaren!

Tijdens dit project leren leerlingen wat er allemaal gedaan moet worden om een brood te maken. In groepjes gaan ze aan de slag om opdrachten uit te voeren en vragen te beantwoorden. Spelenderwijs maken ze kennis met de verschillende granen en zaden en het zware werk van vroeger, zoals ploegen, dorsen en malen. Natuurlijk wordt er ook een eigen broodje gebakken boven een warm houtskoolvuur.

Doelgroep: groep 3-4 of 5-6

Duur: 120 minuten

Aantal leerlingen: 30 tot 120 met 1 begeleider op 8 leerlingen (voor overige begeleiders wordt een toeslag van €2,50 pp gerekend). Begeleiding door een museumdocent.

STICHTING NEVER FORGET THEM

Gastles op school

Stichting Never Forget Them biedt gastlessen aan basisscholen voor de groepen 6, 7 en 8 over de soldaten uit de Tweede Wereldoorlog die in de Betuwe hebben gevochten. De Stichting vindt het belangrijk om de gebeurtenissen van toen door te kunnen geven aan de nieuwe generatie, zoals de oude generatie dat aan ons doorgegeven heeft. We willen voorkomen dat de geschiedenis zich herhaalt. Daarom mogen we deze soldaten die voor onze vrijheid hebben gestreden, niet vergeten.

Verschillende geallieerde eenheden hebben in de Betuwe een harde strijd tegen de Duitsers moeten leveren. Hierbij zijn vele soldaten op jonge leeftijd om het leven gekomen. In de lessen nemen de docenten de kinderen mee terug naar die tijd en vertellen ze de persoonlijke verhalen over deze jonge Amerikaanse en Britse soldaten doormiddel van foto's en persoonlijke spullen van de soldaten.

Ze kleden zich om tot een parachutist uit die tijd en leggen uit wat een parachutist allemaal moest meenemen om te overleven en wat ze moesten doen om uit het vliegtuig te springen.

In overleg met de school kan de presentatie naar wens worden aangepast.

Doelgroep: groep 6-7-8

Duur: 120-180 minuten, kan in twee keer

Stichting Never Forget Them
www.never-forget-them.nl

SMEDERIJ CORNELIS PRONK

Wijzer met ijzer

'Het geheim van de Smid'... Wij doorbreken het mysterie rond dit spreekwoord!

Tijdens Wijzer met IJzer tillen wij een tipje van de sluier op door leerlingen kennis te laten maken met het Ambacht smeden. Samen met gediplomeerde smeden (opgeleid bij Mondra Opleidingen) verwarmen leerlingen een staafje ijzer in een vuur en rollen ze dit gloeiend warme ijzer op tot een sleutelhanger. Dit gebeurt door met een hamer het materiaal op een aambeeld te bewerken. Om deuren te kunnen openen naar de toekomst (opleidingen) wordt voor een symbolische sleutel een aluminium sleutelhanger gemaakt.

In een aangeboden aluminium plaatje wordt een gaatje geponst en daarna afgebraamd. Met slagletters en een hamer kan de leerling zijn/haar naam erin slaan.

In een film wordt getoond waar ijzererts vandaan komt en hoe het tot een materiaal wordt bewerkt dat daarna verwerkt kan worden tot onder andere gebruiksvoorwerpen.

Voor scholen die ingeschreven staan bij Stichting Techkwadraat is de deelname kosteloos.

Doelgroep: groep 7-8

Duur: 180 minuten

Smederij Cornelis Pronk
Ambachtsweg 38 6673 DK Andelst
www.smederijcornelispronk.nl

MEINERSWIJK

Natuur- en Cultuurbeleving in Meinerswijk

Overbetuwe ligt tussen de rivieren. Zowel bij de Waal als de Rijn zijn er de laatste jaren aanpassingen gedaan, waardoor de rivier bij hoog water meer ruimte heeft om uit te dijen en het achterland beter beschermd is tegen hoog water en overstromingen. Het lesprogramma 'Kom naar Meinerswijk!' laat de leerlingen op een unieke wijze kennismaken met het ruimte voor de rivier - project in Arnhem. Naast veiliger is het gebied ook aantrekkelijker gemaakt. Er zijn struin- en fietspaden en vissteigers aangelegd. De cultuurhistorie wordt weer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Stadsblokken - Meinerswijk draagt onder andere de sporen van de Romeinse rijksgrens, de IJssel-linie en steenfabricage.

Het lesprogramma laat de leerlingen op een unieke wijze kennismaken met:

Cultuur: Beleef de Romeinse sporen, Tweede wereldoorlog en de steenfabriek.

Water: Bescherming tegen hoog water, verdedigingswerken en kleiputten.

Natuur: Van grasland naar wilde natuur, planten en dieren van dit waterrijke gebied, begrazingseffecten door Konikpaarden en Galloway runderen.

Het lesprogramma bestaat uit een introductieles in de klas door de leerkracht, een excursie door Meinerswijk door natuur-schoolgidsen en een verwerkingsles in de klas door de leerkracht.

Doelgroep: groep: 6-7-8

Duur excursie: 120 minuten

Locatie: op school en Meinerswijk

Periode: september, oktober en april t/m juli

LET OP: Alleen voor Overbetuwe

LANDERIJ DE PARK

Buitenles op Landerij de Park

In de praktijk ontdekken, beleven en leren. Dat kan op Landerij De Park in Park Lingezegen.

De aanwezigheid van natuurlijke ruimte, de kinderboerderij, moestuin, kas en bijenstal biedt mogelijkheden om allerlei verschillende thema's aan bod te laten komen.

Daarbij kan het gaan om de brede beleving van een seizoen, maar ook kunnen specifieke thema's als Romeinen, kasteel De Park, water, dieren in de omgeving of de herkomst van voeding centraal staan. In onderling overleg komen school en organisatie tot een passende invulling.

Doelgroep: Groep: 4-5-6-7-8

Tijdsduur excursie: 90 - 120 minuten

Locatie: Landerij De Park, Elst

Periode: september, oktober en april t/m juli

LET OP: Alleen voor Overbetuwe

MOLEN NIEUW LEVEN

Heeft de school een project over voedsel, historische werktuigen of cultureel erfgoed, dan kunnen wij ondersteunen met het geven van presentaties op school of een excursie naar de molen. Wij kunnen wat vertellen over de historie van molen, de verschillende type molens, de functies die molens vroeger hadden, waarom molens in verval zijn geraakt, hoe molenaars hun brood verdienden, het weer en welke invloeden het weer heeft op het functioneren van de molen.

Wij hebben enkele programma's voor groep 1 t/m 8 van het basisonderwijs en kunnen deze in overleg met u aanpassen aan uw wensen.

Doelgroep: groep 1-2-3-4-5-6-7-8

Duur: 60 minuten

Alleen op woensdag

Standaardmolen Nieuw Leven
Molenstraat 5A 6675 BX Valburg
www.molenvallburg.nl

MUSEUMBOERDERIJ DEN TIP

Museumboerderij den Tip is een oude T-boerderij, gebouwd op een woerd of terp. De Herveldse hofstede moet van voor 1734 dateren en heeft een rijke geschiedenis. Tal van families hebben er gewoond. Het is een van de weinige boerderijen die over een waterzolder beschikt, noodzakelijk omdat er vroeger in de Betuwe geen dijken langs de rivieren waren.

Leerlingen kunnen kennis maken met de rijke geschiedenis van de boerderij en de omgeving. Bij de boerderij is ook nog een origineel bakhuis herbouwd, waarin een oude kruidenierswinkel uit de omgeving is gevestigd.

De laatste bewoonster van boerderij Den Tip verliet de boerderij in de jaren 80 van de vorige eeuw en van al haar spullen en meubels is een mooi museum gemaakt. Deze boerderij geeft een uniek inzicht op welke manier er in de jaren 50 en daarvoor werd geleefd en gewerkt op een boerderij.

Wij bieden leuke en interactieve rondleidingen aan. De leerlingen kunnen een kijkje nemen in het oude woongedeelte en de waterzolder bekijken. Op de zolder is er een tentoonstelling gemaakt van alle spullen en werktuigen uit diverse tijden. De kinderen gaan ook zelf actief aan de slag met leuke opdrachten. Onze rondleidingen passen heel goed binnen diverse (erfgoed)thema's op school, zoals (historische) boerderijen, cultureel erfgoed, voedsel en het leven van vroeger.

Doelgroep: groep 1-2-3-4-5-6-7-8

Duur: 60-90 minuten

Museumboerderij den Tip
Merkenhorststraat 2 6674 AH Herveld
www.museumboerderijdentip.nl

Wij wensen jullie veel plezier bij het kiezen!

We hopen dat jullie prachtige en inspirerende erfgoedbezoeken gaan beleven komend schooljaar.

Hartelijke groet,

Team Clink!

Dit Erfgoedmenu is gemaakt door Stichting Clink!
in samenwerking met
Gemeente Lingewaard en Gemeente Overbetuwe.

Samenstelling: Maaïke Kool
Vormgeving: Ingeborg Kaandorp

Stichting Clink!
Van Ambestraat 1
6681 AK Bommel
0481-462202
www.clink.nl